

Підходи до дефініції поняття «фінансовий потенціал» як об'єкту економічного аналізу

(Представлено: д.е.н., проф. Євдокимов В.В.)

Було проаналізовано праці вчених, які досліджували питання фінансового потенціалу як економічної категорії. Проаналізувавши підходи вчених до поняття «фінансовий потенціал» визначено шість підходів до трактування його сутності: сукупність фінансових ресурсів підприємства, джерела фінансування господарської діяльності підприємства, можливості розвитку господарської діяльності підприємства, фінансові показники підприємства, система управління фінансами підприємства, характеристика ефективності функціонування підприємства. Встановлено, що фінансовий потенціал є багатоаспектною категорією, яка характеризує фінансово-господарську діяльність підприємств. Запропоновано авторське визначення фінансового потенціалу в контексті його місця в складі об'єктів економічного аналізу. Встановлено, що фінансовий потенціал є об'єктом управління господарської діяльності підприємства та підлягає аналітичній оцінці для встановлення його стану та напрямів розвитку.

Ключові слова: економічний аналіз; фінансовий потенціал; фінансовий стан підприємства; лісогосподарські підприємства.

Актуальність теми. Лісогосподарські підприємства є особливими суб'єктами господарювання, які знаходяться в полі зору економічної та екологічної політик, що викликає потребу у формуванні системи управління даними підприємствами з позиції врахування їх положень та забезпечення інтересів усіх стейкхолдерів. Особливою складовою управління лісогосподарськими підприємствами, яка показує його ефективність, є фінансовий потенціал, що дозволяє оцінити ресурси, можливості та напрями розвитку підприємства. Саме фінансовий потенціал, «визначає успішність роботи підприємства в сучасних умовах ринку: чим він вищий, тим більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим є підприємство. Зазвичай під цим терміном розуміють сукупність наявної та потенційної здатності збільшення потенціалу суб'єкта господарювання. В умовах мінливого ринкового середовища України перед суб'єктами господарювання постають проблеми ефективного використання наявних ресурсів, пошуку резервів підвищення продуктивності діяльності, оптимізації структури майна. Для вирішення цих проблем служби фінансового менеджменту підприємства мають управляти його фінансово-ресурсним потенціалом, що зумовлює актуальність теми дослідження. Отже, існує об'єктивна потреба у формуванні механізму управління фінансово-ресурсним потенціалом підприємств, інтегрованого зі стратегічним баченням розвитку підприємства на ринку»[19].

Аналіз останніх досліджень. Питання фінансового потенціалу як економічної категорії піднімали в працях вітчизняні вчені, зокрема: И.Г. Бритченко, А.С.Федонин, И.Н.Репина, А.И. Алексюк, Г.В. Митрофанов, Г.О. Кравченко, Н.С. Барабаш, И.П. Мойсеенко, Л.А. Мачкур, Н.С. Танклевская, П.А. Фомин, М.А. Юдин, Ф.И. Евдокимов, О.В. Мизина, О.О. Маслыган, Э.Ю. Терещенко, В.Г. Андреева, Е.В. Белова, Г.В. Ковальчук, В.О. Кунцевич, В.В. Турчак, А.С. Назаренко, А.Е. Атаева, В.Бикова, Е.В. Боровикова, В.Ковальов, С.В. Онишко, Ю.О. Путятін, В.Свірський, І.О. Маслак, П.А. Стецюк, Г.В. Ситник, О.В. Бражко, Н.О. Гнип, О.В. Белінська, В.Г. Борнос, Т.Паєнко, Т.Толстих, Є.Уланова, А.Коломієць, А.Новикова, В.В. Глущенко, Н.В. Касьянова, Р.В. Руда, Л.І. Кирилова, В.В. Шкроміда, Н.Г. Міценко, О.В. Веретенникова, Г.В. Кучер.

Викладення основного матеріалу. Фінансовий потенціал є складовою потенціалу підприємства, що залежить від його функціональності спрямованості. «Функціональна структуризація передбачає виділення функціональних областей, у межах яких формується власний внутрішній потенціал, що поділяється на об'єктний (виробничий, інноваційний, фінансовий, потенціал відтворення, інфраструктурний потенціал) та суб'єктний (науково-технічний, маркетинговий, організаційної структури управління, кадровий, управлінський потенціали). На нашу думку, в межах функціональної структуризації поділ на суб'єктно-об'єктні складові є умовним, оскільки будь-яка об'єктивна складова потенціалу має тісний взаємозв'язок із суб'єктивною складовою» [30]. В структурі внутрішнього потенціалу підприємства, фінансовий потенціал, займає найвищу сходинку, адже визначає безперервність функціонування підприємства. Саме в безперервності господарської діяльності зацікавлені усі стейкхолдери, а тому при її оцінці аналізують фінансовий потенціал.

«Фінансовий потенціал як фінансова категорія відображає соціально-економічні відносини, що виникають у процесі фінансово-господарської діяльності суб'єктів та пов'язані із формуванням, розподілом та перерозподілом, використанням, накопиченням та примноженням фінансових активів, впливають на фінансовий стан, фінансову стійкість та визначають можливості процесу відтворення для забезпечення економічного зростання. Метою відносин, які відображає категорія «фінансовий потенціал», є формування, розподіл та перерозподіл, використання, накопичення та примноження фінансових активів в процесі суспільного відтворення для забезпечення прискореного розвитку економічної системи» [17]. На позиції раціональності використання фінансових ресурсів стоять вітчизняні дослідники Г.О. Партин, Р.І. Задерецька, О.В. Граціян: «Фінансовий потенціал підприємства визначаємо як його здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у його розпорядженні, а також можливості до нарощення у разі необхідності, обсягів цих ресурсів» [27].

Зазначене лягає в завдання фінансового потенціалу, під яким дослідники розуміють: «забезпечення формування комплексного механізму створення, залучення та перерозподілу фінансових ресурсів, що дозволяє забезпечити реалізацію інновацій у виробничій, фінансовій, кредитній та інституційній сферах. Це можливе за рахунок використання незадіяного фінансового потенціалу як інструменту фінансування розвитку та удосконалення його механізму в цілому. Актуальним стає питання включення таких джерел фінансування розвитку, як похідні цінних паперів, ресурси страхових компаній та фондів, міжнародних фінансово-кредитних установ та організацій з урахуванням результативності попередньої співпраці та успішно проведених інновацій. У світі фінансуванням інновацій займаються такі інституції: програмні та венчурні фонди, бізнес-ангели, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій, технологічні та наукові парки тощо. В Україні запроваджено різного виду інститути розвитку, але їх діяльність не набула системного характеру, що вказує на потребу активізації.» [18].

Зауважимо, що завдання та значення фінансового потенціалу підприємства проявляється в його сутності. За даним питанням вчені не дійшли згоди, що можна пов'язати з об'єктом та предметом дослідження, метою та завданнями які ставили вчені.

Вітчизняна вчена Ю.В. Селиванова, досліджуючи дефініцію фінансового потенціалу визначила чотири підходи до сутності фінансового потенціалу, а саме: ресурсний, функціональний, комплексний, такий, що базується на ефективності фінансових ресурсів. В свою чергу вчена дає власне визначення: «можливості системи фінансових ресурсів та компетенцій підприємства забезпечити вирішення поточних та стратегічних завдань, орієнтованих на стійке функціонування та розвиток підприємства» [33, с. 153]. Вважаємо, що багатоаспектний підхід може мати місце, проте для цілей економічного аналізу варто розкрити усі аспекти фінансового потенціалу для ідентифікації його властивостей як об'єкту економічного аналізу, що дозволить в повній мірі сформулювати та адаптувати методологічний інструментарій.

Досліджуючи дефініцію фінансового потенціалу нами визначено шість підходів до трактування його сутності: сукупність фінансових ресурсів підприємства, джерела фінансування господарської діяльності підприємства, можливість розвитку господарської діяльності підприємства, фінансові показники підприємства, система управління фінансами підприємства, характеристика ефективності функціонування підприємства.

Характеризуючи фінансовий потенціал підприємства як *сукупність фінансових ресурсів*, вчені визначають їх сукупність або мету використання. Зокрема, І.Г. Бритченко [7] характеризує види фінансових ресурсів «власних, позикових і залучених» та мету їх використання «розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат». Дослідники А.С. Федонин, І.Н. Рєпина, А.І. Алексюк [38] ідентифікують фінансові ресурси за таким же підходом. Турчак В.В. [42, с. 51] вказує, що ресурси мають «бути мобілізовані для досягнення стратегічних і тактичних організаційних цілей». Бикова В. [33, с. 56] вказує, що використання ресурсів «забезпечує максимально ефективну реалізацію цілей та напрямів розвитку підприємства». Онишко С.В. [26, с. 67–68] під фінансовим потенціалом розуміє як фінансові ресурси так і їх резерви «котрі можуть бути використані за певних умов». Ресурсний підхід підтримує В.Свірський [31, с. 50], вважаючи під даним поняттям «сукупність наявних та потенційних фінансових ресурсів, що можуть бути мобілізовані та реалізовані фінансовою системою за певних умов для забезпечення сталих темпів економічного зростання у визначений період». Маслак І.О. [20, с. 125] вважаємо, що фінансовий потенціал є сукупністю ресурсів в результаті використання яких «підприємство здатне отримати прибуток та досягти поставленої мети своєї діяльності, а також отримати максимально можливий фінансовий результат, за рахунок використання наявних власних ресурсів і залучення додаткових коштів на найбільш вигідних для підприємства умовах». Ситник Г.В. [33, с. 321] вважає, що це ті ресурси «які забезпечують «стратегічну відповідальність» підприємства і генерують цінність для власників та інших стейкхолдерів». Стецюк П.А. [34, с. 130] вважає, що «фінансовий потенціал за своєю сутністю є ширшим, ніж фінансові ресурси і включає в себе останні». Бражко О.В. [6, с. 290] вказує, що на мету використання таких

ресурсів під якою розуміє «досягнення його ефективного та рентабельного функціонування». Гнип Н.О. [9, с. 6] підтримуючи ресурсний підхід вказує, що фінансові ресурси формують параметри потенціалу та ринкової кон'юнктури. Белінська О.В. [2, с. 268] вказує що за допомогою ресурсів «існує потенційна можливість збереження стійкості підприємства, підвищення його конкурентоспроможності, отримання наперед визначеного позитивного фінансового результату, що може бути реалізованим внаслідок управлінського впливу з метою досягнення певного наперед визначеного рівня розвитку підприємства як на певний момент часу, так і у перспективі». Боронос В.Г. [5, с. 22] розглядає фінансовий потенціал у досить вузькому розумінні: «максимальна кількість фінансових ресурсів, які може генерувати суб'єкт господарювання протягом певного періоду часу». Паєнко Т. [15] вказує, що фінансовий потенціал будучи сукупністю фінансових ресурсів «спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку». Толстих Т., Уланова Є. [27] фінансовий потенціал характеризує підприємство з позиції забезпеченості «фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання». Дослідники А.Коломієць, А.Новикова [10] досить специфічне трактування наводять: «Сукупність фінансових ресурсів, мобілізація яких в повному обсязі ніколи недосяжна для цілей розвитку територій і задоволення соціально-економічних потреб громадян». Кучер Г.В. [17] вказує, що «фінансовий потенціал – це вартісна категорія, яка дозволяє виміряти в абсолютних обсягах та визначити у відносних показниках наявні фінансові активи економічних суб'єктів, змодельовати їх потенційні можливості до нарощування та реалізації у майбутньому».

Фінансовий потенціал як *сукупність джерел фінансування господарської діяльності* розглядають в своїй праці Г.В. Митрофанов, Г.О. Кравченко, Н.С. Барабаш [38] як «потенціал, який визначається обсягом, складом і структурою джерел фінансування, тобто частина економічного потенціалу підприємства».

Окрема група вчених розглядає *можливості розвитку господарської діяльності підприємства*. Мойсеєнко І.П., Л.А. Мачкур [23] таку можливість характеризують як «конкурентоспроможність підприємства, можливості ділового співробітництва, оцінює, наскільки гарантовані економічні інтереси підприємства і його партнерів у фінансовому та виробничому відношенні». Евдокимов Ф.І., О.В. Мизина [11] характеризують таку можливість як ефективний розподіл фінансових ресурсів. Маслиган О.О. [21] розглядає їх як можливості «до цілеспрямованого фінансового розвитку». Терещенко Э.Ю., В.Г. Андреева [36] та Е.В. Белова, Г.В. Ковальчук, В.О. Кунцевич [16] ідентифікують об'єкт як можливості достатності «для виконання умов ліквідності і фінансової стійкості; можливості залучення капіталу, в обсязі необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів; рентабельності вкладеного капіталу; наявності ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану». Атаєва А.Е. [1] під фінансовим потенціалом розуміє можливості, що перетворюються на фінансові ресурси. Боровикова Е.В. [4] розглядає фінансовий потенціал в контексті доходів підприємства, зазначаючи «потенційні розміри доходів із урахуванням параметрів резервів, які не використовуються, неврахованих надходжень і втрат у результаті впливу різних факторів ризику». Ковальов В. [14] розглядає фінансовий потенціал у вузькому розумінні як «характеристику фінансового положення та фінансових можливостей підприємства». Ідентичної позиції дотримується Путятін Ю.О. [28].

Фінансовий потенціал як *сукупність фінансових показників господарської діяльності підприємства* досліджує Н.С. Танклевская [35] та П.А. Фомин [39]: «Потенційні фінансові показники виробництва (прибутковість, ліквідність, платоспроможність), потенційні інвестиційні можливості».

Широке розуміння фінансового потенціалу як *системи управління фінансами підприємства* презентували: А.С. Назаренко [24, с. 26] («наявність ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточного й перспективного фінансового стану підприємства») та В.В. Глущенко [8, с. 13] («є складовою управління фінансами суб'єктів господарювання, основою забезпечення стійкого зростаючого припливу грошових коштів, достатнього для забезпечення поточної і довготривалої платоспроможності на основі стратегії стабільного економічного зростання»).

Характеристика фінансового потенціалу як *ефективності функціонування підприємства* можна розглядати з двох сторін:

- як загальна характеристика ефективності фінансово-господарської діяльності Р.В. Руда [29, с. 172] (найважливіша характеристика ефективності фінансово-господарської діяльності та надійності підприємства, що визначає його конкурентоспроможність та потенціал у ділових стосунках, є основою ефективної реалізації фінансових інтересів усіх учасників господарської діяльності),
- як можливість отримання фінансових результатів: Л.І. Кирилова [13, с. 300] (сукупність взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих елементів, що надають можливість для досягнення запланованих фінансових результатів в поточному періоді та майбутньому), В.В. Шкроміда [41, с. 3] («сукупність господарських відносин і зв'язків, які спрямовані на одержання максимально-можливих фінансових результатів») Н.Г. Міценко [22, с. 215], Н.В. Касьянова [12, с. 187] (Система

стосунків, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату за умови: можливості залучення капіталу в обсязі, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів; наявності власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності і фінансової стійкості, рентабельності вкладеного капіталу; що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану підприємства).

Таким чином, фінансовий потенціал є багатоаспектною категорією, яка характеризує фінансово-господарську діяльність підприємств. Вважаємо, що для цілей економічного аналізу фінансового потенціалу, дане поняття не варто розглядати за одним із перелічених підходів. Адже, в такому випадку аналітичні процедури не дозволять виявити всі його властивості та здійснити достовірну оцінку його стану.

Висновки. Дослідження дефініції фінансового потенціалу в наукових джерелах дозволило систематизувати підходи до сутності фінансового потенціалу за наступними напрямками: сукупність фінансових ресурсів підприємства, джерела фінансування господарської діяльності підприємства, можливості розвитку господарської діяльності підприємства, фінансові показники підприємства, система управління фінансами підприємства, характеристика ефективності функціонування підприємства. В результаті запропоновано авторське визначення фінансового потенціалу в контексті його місця в складі об'єктів економічного аналізу: процес активізації джерел щодо забезпечення, формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів з метою акумулювання можливостей зростання результативності господарської діяльності підприємства. Відповідно до цього фінансовий потенціал є об'єктом управління господарської діяльності підприємства та підлягає аналітичній оцінці для встановлення його стану та напрямів розвитку. Розгляд фінансового потенціалу як сукупності фінансових показників визначає його місце в системі економічного аналізу, а багатоаспектний прояв характеризує складність організації та методики застосування аналітичних процедур.

Список використаної літератури:

1. *Алтаева А.Г.* Механизм формирования финансовой самостоятельности муниципальных образований : дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.10 / *А.Г. Алтаева.* – Екатеринбург, 2011. – 411 с.
2. *Белінська О.В.* Сутність фінансового потенціалу підприємства / *О.В. Белінська* // Вісник Хмельницького Національного університету. – 2012. – № 4 (3). – С. 267–371.
3. *Бикова В.Г.* Фінансово-економічний потенціал підприємств загальнодержавного значення – оцінка і управління / *В.Г. Бикова* // Фінанси України. – 2005. – № 6. – С. 56–61.
4. *Боровикова Е.В.* Финансовый потенциал как комплексный показатель эффективности финансово-бюджетной политики / *Е.В. Боровикова* // Экономический анализ: теория и практика. – 2008. – № 18.
5. *Боронос В.Г.* Аналіз теоретико-методологічних засад фінансового потенціалу / *В.Г. Боронос* // Вісник УАБС НБУ. – 2012. – № 1 (32). – С. 22–26.
6. *Бражко О.В.* Фінансовий потенціал підприємства як результат взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин / *О.В. Бражко* // Прометей. – 2011. – № 3 (36). – С. 289–292.
7. *Бритченко І.Г.* Управління потенціалом підприємства : конспект лекцій / *І.Г. Бритченко.* – Донецьк : ДонГУЕТ, 2005. – 112 с.
8. *Глуценко В.В.* Концептуальні основи формування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання в Україні / *В.В. Глуценко* // Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 1 лютого 2013 р., Харків. – Х., 2013. – С. 13–25.
9. *Гнип Н.О.* Планування фінансового потенціалу суб'єктів реального сектору економіки : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00. 08 «Гроші, фінанси і кредит» / *Н.О. Гнип.* – Суми, 2012. – 24 с.
10. Стратегічне управління : навч. посібник / *В.Л. Дикань, В.О. Зубенко, О.В. Маковоз, І.В. Токакова, О.В. Шраменко.* – К. : ЦУЛ, 2013. – 272 с.
11. *Євдокимов Ф.І.* Дослідження категорії «економічний потенціал промислового підприємства» / *Ф.І. Євдокимов, О.В. Мізіна* // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : Економіка. – 2004. – № 75. – С. 54–59.
12. Планування маркетингу : підручник / *Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морєва, О.В. Бєлякова, О.Б. Балакай.* – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2013. – 248 с.
13. *Кирилова Л.І.* Фінансовий потенціал підприємства та його складові / *Л.І. Кирилова, Д.Д. Тодорова* // Сталій розвиток економіки. – 2012. – № 11. – С. 298–302.
14. *Ковалев В.В.* Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / *В.В. Ковалев.* – М. : Финансы и статистика, 1995. – 432 с.
15. *Коломиєц А.Л.* Соотношения финансового и налогового потенциалов в региональном разрезе / *А.Л. Коломиєц, А.И. Новикова* // Налоговый вестник. – 2000. – № 3. – С. 4–7.
16. *Кунцевич В.О.* Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки / *В.О. Кунцевич* // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 7. – С. 123–130.
17. *Кучер Г.В.* Фінансовий потенціал як економічна категорія / *Г.В. Кучер* // Актуальні проблеми економіки. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JU

- U_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=П=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9623291.
18. Кучер Г. Наукова періодика України / Г.Кучер // Вісник КНТЕУ. – 2014 [Електронний ресурс] Режим доступу : http://www.irbisnbnv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbnv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Vkn-teu_2014_4_9.
  19. Маршук Л.М. Принципи формування фінансово-ресурсного потенціалу підприємства / Л.М. Маршук // Вісник ХДУ. Серія : Економічні науки. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=56>.
  20. Маслак І.О. Особливості оцінювання фінансового потенціалу промислових підприємств / О.І. Маслак // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. – 2012. – Вип. 6 (77). – С. 124–129.
  21. Маслиган О.О. Сутність фінансового потенціалу виробничого підприємства як економічної категорії / О.О. Маслиган [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbnv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_24/masligan.pdf.
  22. Міценко Н.Г. Методичні підходи до оцінювання фінансового потенціалу підприємства / Н.Г. Міценко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – № 22 (7). – С. 213–219.
  23. Мойсеєнко І.П. Аналіз фінансового потенціалу підприємства / І.П. Мойсеєнко, Л.А. Мачкур // НУ «Львівська політехніка». – 2006. – Вип. 16.2. – С. 201–206.
  24. Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал підприємства» / А.С. Назаренко // Економіка фінанси і право. – 2009. – № 8. – С. 22–29.
  25. Онишко С.В. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки / С.В. Онишко // Фінанси України. – 2003. – № 6. – С. 67–74.
  26. Партин Г.О. Формування фінансового потенціалу підприємства / Г.О. Партин, Р.І. Задерецька, О.В. Граціян // Ефективна економік. – 2016. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4754>.
  27. Пузирьова П.В. Удосконалення управління фінансовим потенціалом підприємств шляхом мінімізації економічного ризику / П.В. Пузирьова // Національний дослідний економічний інститут Міністерства економіки України «Формування ринкових відносин в Україні» : зб-к наук. праць. – 2008. – Вип. 11. – Київ : НДЕІ МКУ, 2008. – С. 43–46.
  28. Путятин Ю.О. Фінансові механізми стратегічного управління розвитком підприємства : монографія / Ю.О. Путятин, О.І. Пушкар, О.М. Тридід. – Х. : Основа, 1999. – 488 с.
  29. Руда Р.В. Збалансована система оцінки фінансового потенціалу підприємства / Р.В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 4 (16). – С. 170–172.
  30. Саух І.В. Фінансовий потенціал підприємства: принципи та особливості його формування / І.В. Саух // Бізнес-Інформ. – 2015. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=&abstract=2015_01_0&lang=ua&stqa=40.
  31. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади / В.Свірський // Світ фінансів. – 2007. – № 4 (13). – С. 43–51.
  32. Селиванова Ю.В. Финансовый потенциал как фактор развития бизнеса в конкурентной рыночной среде / Ю.В. Селиванова // Вісник ДНУ. Серія В : Економіка і право. – 2013. – Вип. 1. – С. 149–155.
  33. Ситник Г.В. Фінансовий потенціал як об'єкт фінансового планування: сутність та характеристика елементів / Г.В. Ситник // Сталій розвиток економіки. – 2012. – № 14 (4). – С. 319–323.
  34. Стецюк П.А. Економічна суть фінансових ресурсів / П.А. Стецюк // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 129–143.
  35. Танклевська Н.С. Фінансовий потенціал як категорія управління фінансами підприємства / Н.С. Танклевська // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2009. – № 2. – С. 257–262.
  36. Терещенко Е.Ю. Концепція механізму управління фінансовим потенціалом підприємства / Е.Ю. Терещенко, В.Г. Андреева // Вісник Донецького національного університету. – 2010. – № 1. – С. 288–291.
  37. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2004. – 316 с.
  38. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Г.В. Митрофанов, Г.О. Кравченко, Н.С. Барабаш та ін. ; за ред. проф. Г.В. Митрофанова. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 301 с.
  39. Фомин П.А. Особенности оценки потенциала промышленных предприятий / П.А. Фомин, М.К. Старовойтов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cfin.ru/management/manufact/manufact_potential.shtml.
  40. Шкромлида В.В. Методичні засади моніторингу фінансового потенціалу підприємства / В.В. Шкромлида // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : наук. збірник / за ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В.Стефаника. – 2011. – Вип. 7, Т. 2. – С. 188–192.
  41. Потенціал регіону: вектори формування та використання : монографія / О.О. Шубін, М.В. Азарян, Д.В. Солоха, О.В. Белякова. – Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2011. – 658 с.

References:

1. Altaeva, A.G. (2011), *Mehanizm formirovaniya finansovoj samostojatel'nosti municipal'nyh obrazovanij*, diss. of kand. jekon. nauk, spec. 08.00.10, Ekaterinburg, 411 p.
2. Belins'ka, O.V. (2012), «Sutnist' finansovogo potentsialu pidpryjemstva», *Visnyk Hmel'nyc'kogo Nacional'nogo universytetu*, No. 4 (3), pp. 267–371.

3. Bykova, V.G. (2005), «Finansovo-ekonomichnyj potencial pidpryjemstv zagal'noderzhavnogo znachennja – ocinka i upravlinnja», *Finansy Ukrainy*, No. 6, pp. 56–61.
4. Borovikova, E.V. (2008), «Finansovyj potencial kak kompleksnyj pokazatel' jeffektivnosti finansovo-bjudzhetnoj politiki», *Jekonomicheskij analiz: teorija i praktika*, No. 18.
5. Boronos, V.G. (2012), «Analiz teoretyko-metodologichnyh zasad finansovogo potencialu», *Visnyk UABS NBU*, No. 1 (32), pp. 22–26.
6. Brazhko, O.V. (2011), «Finansovyj potencial pidpryjemstva jak rezul'tat vzajemodii' usih elementiv systemy finansovyh vidnosyn», *Prometej*, No. 3 (36), pp. 289–292.
7. Brytchenko, I.G. (2005), *Upravlinnja potencialom pidpryjemstva*, konspekt lekcij, DonGUET, Donec'k, 112 p.
8. Glushhenko, V.V. (2013), «Konceptual'ni osnovy formuvannja finansovogo potencialu sub'ektiv gospodarjuvannja v Ukraini», *Finansovyj potencial sub'ektiv gospodarjuvannja jak chynnyk stalogo rozvytku rynkovo' ekonomiky, materialy Vseukrai'ns'koi' naukovo-praktychnoi' konferencii'*, vid 1 ljutogo, Harkiv, pp. 13–25.
9. Gnypp, N.O. (2012), *Planuvannja finansovogo potencialu sub'ektiv real'nogo sektoru ekonomiky*, Abstract of dyss. kand. ekon. nauk, spec. 08.00. 08 *Groshi, finansy i kredyt*, Sumy, 24 p.
10. Dykan', V.L., Zubenko, V.O., Makovoz, O.V., Tokmakova, I.V. and Shramenko, O.V. (2013), *Strategichne upravlinnja*, CUL, Kyi'v, 272 p.
11. Jevdokymov, F.I. and Mizina, O.V. (2004), «Doslidzhennja kategorii' «ekonomichnyj potencial promysloвого pidpryjemstva», *Naukovi praci Donec'kogo nacional'nogo tehničnogo universytetu*, Serija *Ekonomika*, No. 75, pp. 54–59.
12. Kas'janova, N.V., Soloha, D.V., Morjeva, V.V., Bjeljakova, O.V. and Balakaj, O.B. (2013), *Planuvannja marketyngu*, 2nd ed., pererob. ta dop., CUL, Kyi'v, 248 p.
13. Kyrylova, L.I. and Todorova, D.D. (2012), «Finansovyj potencial pidpryjemstva ta jogo skladovi», *Stalij rozvytok ekonomiky*, No. 11, pp. 298–302.
14. Kovalev, V.V. (1995), *Finansovyj analiz: upravlenie kapitalom. Vybor investicij. Analiz otchetnosti*, Finansy i statistika, Moskva, 432 p.
15. Kolomic, A.L. and Novikova, A.I. (2000), «Sootnoshenii finansovogo i nalogovogo potencialov v regional'nom razreze», *Nalogovij vestnik*, No. 3, pp. 4–7.
16. Kuncovyč, V.O. (2004), «Ponjattja finansovogo potencialu rozvytku pidpryjemstva ta jogo ocinky», *Aktual'ni problemy ekonomiky*, No. 7, pp. 23–130.
17. Kucher, G.V. (2014), «Finansovyj potencial jak ekonomichna kategorija», *Aktual'ni problemy ekonomiky*, available at: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=IJ-&S21COLORTE RMS=1&S21STR=%D0%9623291
18. Kucher, G. (2014), «Naukova periodyka Ukrainy», *Visnyk KNTEU*, available at: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Vkn-teu_2014_4_9
19. Marshuk, L.M. (2016), «Pryncypy formuvannja finansovo-resursnogo potencialu pidpryjemstva», *Visnyk HDU*, Serija *Ekonomichni nauky*, available at: <http://www.ej.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya/2014?id=56>
20. Maslak, I.O. (2012), «Osoblyvosti ocinjuvannja finansovogo potencialu promyslovyh pidpryjemstv», *Visnyk KrNU imeni Myhajla Ostrograds'kogo*, Vol. 6 (77), pp. 124–129.
21. Maslygan, O.O. (2009), *Sutnist' finansovogo potencialu vyrobnychoho pidpryjemstva jak ekonomichnoi' kategorii'*, available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_24/masligan.pdf
22. Micenko, N.G. (2012), «Metodychni pidhody do ocinjuvannja finansovogo potencialu pidpryjemstva», *Naukovij visnyk NLTU Ukrainy*, No. 22 (7), pp. 213–219.
23. Mojsejenko, I.P. and Machkur, L.A. (2006), «Analiz finansovogo potencialu pidpryjemstva», *NU «L'vivs'ka politehnika»*, Vol. 16.2, pp. 201–206.
24. Nazarenko, A.S. (2009), «Teoretychni pidhody do vyznachennja sutnosti ekonomichnoi' kategorii' «finansovyj potencial pidpryjemstva», *Ekonomika finansy i pravo*, No. 8, pp. 22–29.
25. Onyshko, S.V. (2003), «Finansovyj potencial innovacijnogo rozvytku ekonomiky», *Finansy Ukrainy*, No. 6, pp. 67–74.
26. Partyn, G.O., Zaderec'ka, R.I. and Gracijan, O.V. (2016), «Formuvannja finansovogo potencialu pidpryjemstva», *Efektivna ekonomik*, No. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4754>
27. Puzyr'ova, P.V. (2008), «Udoskonalennja upravlinnja finansovym potencialom pidpryjemstv shljahom minimizacii' ekonomichnogo ryzyku», *Nacional'nyj doslidnyj ekonomichnyj instytut Ministerstva ekonomiky Ukrainy «Formuvannja rynkovyh vidnosyn v Ukraini»*, zb-k nauk. prac', Vol. 11, NDEI MEU, Kyi'v, pp. 43–46.
28. Putjatyn, Ju.O., Pushkar, O.I. and Trydid, O.M. (1999), *Finansovi mehanizmy strategichnogo upravlinnja rozvytkom pidpryjemstva*, monografija, Osnova, Harkiv, 488 p.
29. Ruda, R.V. (2011), «Zbalansovana systema ocinky finansovogo potencialu pidpryjemstva», *Visnyk Berdjans'kogo universytetu menedzhmentu i biznesu*, No. 4 (16), pp. 170–172.
30. Sauh, I.V. (2015), «Finansovyj potencial pidpryjemstva: pryncypy ta osoblyvosti jogo formuvannja», *Biznes-Inform.*, No. 1, available at: http://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=&abstract=2015_01_0&lang=ua&stqa=40
31. Svirs'kyj, V. (2007), «Finansovyj potencial: teoretyko-konceptual'ni zasady», *Svit finansiv*, No. 4 (13), pp. 43–51.
32. Selivanova, Ju.V. (2013), «Finansovyj potencial kak faktor razvitija biznesa v konkurentnoj rynočnoj srede», *Visnik DNU*, Serija B *Ekonomika i pravo*, Vol. 1, pp. 149–155.
33. Sytnyk, G.V. (2012), «Finansovyj potencial jak ob'jekt finansovogo planuvannja: sutnist' ta charakterystyka elementiv», *Stalij rozvytok ekonomiky*, No. 14 (4), pp. 319–323.
34. Stecjuk, P.A. (2007), «Ekonomichna sut' finansovyh resursiv», *Finansy Ukrainy*, No. 1, pp. 129–143.

35. Tanklevs'ka, N.S. (2009), «Finansovij potencial jak kategorija upravlinnja finansamy pidpryjemstva», *Visnyk Donbas'koi' derzhavnoi' mashynobudivnoi' akademii'*, No. 2, pp. 257–262.
36. Tereshhenko, E.Ju. and Andreeva, V.G. (2010), «Konceptija mehanizma upravlenija finansovym potencialom predprijatija», *Visnik Donec'kogo nacional'nogo universitetu*, No. 1, pp. 188–291.
37. Fedonin, O.S., Rjepina, I.M. and Oleksjuk, O.I. (2004), *Potencial pidpryjemstva: formuvannja ta ocinka*, KNEU, Kyi'v, 316 p.
38. Mytrofanov, G.V. (ed.), Kravchenko, G.O., Barabash, N.S. and others (2002), *Finansovij analiz*, Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t, Kyi'v, 301 p.
39. Fomin, P.A. and Starovojtov, M.K., *Osobennosti ocenki potenciala promyshlennyh predprijatij*, available at: http://www.cfin.ru/management/manufact/manufact_potential.shtml
40. Shkromida, V.V. (2011), «Metodichni zasady monitoringu finansovogo potencialu pidpricemstva», *Aktual'ni problemi rozvitku ekonomiki regionu*, nauk. zbirnik, in Tkachuk, I.G. (ed.), Issue 7, Vol. 2, Vid-vo Prikarpat'skogo nac. un-tu im. V.Stefanika, Ivano-Frankivs'k, pp. 188–192.
41. Shubin, O.O., Azarjan, M.V., Soloha, D.V. and Beljakova, O.V. (2011), *Potencial regionu: vektori formuvannja ta vikoristannja*, monografija, SPD Kuprijanov V.S., Donec'k, 658 p.

Дзюбенко Олег Миколайович – здобувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– економічний аналіз фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2017.